

BLOG PERSONAL

Jaume PATUEL i PUIG

Pedagog i psicoanalista

<http://lacomunidad.elpais.com/jaumepatuel>

jpatuel@copc.cat

UN CAMINAR EDUCATIU : LA PEDAGOGIA SALESIANA

Fa un any escrivia el primer article sobre tres a l'ocasió del bicentenari del naixement del fundador dels salesians o de la Congregació de Sant Francesc de Sales : Don Bosco. A més recordava el programa proposat pel Rector Major, don Pascual Chávez: « Per a preparar bé aquest bicentenari, tres anys de preparació. Un trienni sota la temàtica següent: La història (2011-12). La pedagogia (2012-13). L'espiritualitat (2013-2014) i aleshores la gran diada junt amb el 27è Capítol General de la Congregació Salesiana». Què es fa ara en aquests moments de canvi històric d'època, d'un nou paradigma? Com continuar l'esperit bosquià o salesià? Com es diria modernament que don Bosco tenia una mentalitat empresarial i multinacional, això sí, impregnada d'Amor, de Fe i de Confiança.

Doncs bé, aquest home va deixar, per escrit, i viscut per ell com per moltíssims salesians i salesianes, una forma d'educar, un caminar educatiu, un sistema pedagògic, anomenat salesianament El SISTEMA PREVENTIU (SP). Sistema també assimilat per tots els membres de la Família Salesiana. En tota família en exercir de forma conscient o inconscient una mena de pedagogia o forma de relació o educació, aquesta entra a l'interior de la fillada des del si matern. Mare i pare tenen el seu rol, diferenciat, però imprescindible. Així en la Família Salesiana passa igual. Cada membre té la seva influència sobre els altres segons el rol que li pertoca a fer. I és un aprenentatge d'osmosi.

Sistema que és certament pràctic i no teòric. És vital i existencial. Dinàmic i no estàtic. Compromès i no neutral. Implicació i no indiferència. Es resumeix , en les paraules clàssiques italianes: Amorevolezza, Religione i ragione. Una trilogia que actualment demana altres termes o un nou llenguatge per poder respondre millor o ser comprés amb més pregonesa dins un nou paradigma o dins una nova interpretació de la realitat del món sense amagar ni les seves dificultats com les seves incerteses. Aspectes que hi han estat i hi són com sempre. L'objectiu és “formar bons cristians i honestos ciutadans”, astuts com els serps i senzills com el coloms. Don bosco no ho va separar mai. El cristià és la persona que és d'aquest món, i en el que li pertoca és responsable de la seva evolució.

El paradigma nou d'un món totalment diferent al de l'època de don Bosco i dels seus primers successors: Rua, Albera, Rinaldi, Ricaldone, Ziggiotti, Ricceri. Nou per als següents: Viganó, Vecchi i Chávez. I per tant, per les generacions actuals de salesians i salesianes arreu del món com de les futures generacions. Però el SP és una herència que no pertany només als salesians jurídics sinó que pot ser també heretat per altres que el

continuaran, formant entre tots LA FAMÍLIA SALESIANA amb membres diferenciats que ens uneix un mateix esperit. Una rica heretat pedagògica en un nou paradigma d'un món secular, laic, interreligiós, intercultural. I una nova societat d'innovació, de coneixement, de tecnologia. Una aldea global on el poder fàctic és la concepció d'una certa economia financera on l'home esdevé un simple mitjà productiu. Tot el contrari de l'antropologia del SP.

Per tant, el primer terme AMOREVOLEZZA avui la podríem indicar amb estimació, AFABILITAT, tendresa, delicadesa en el tracte i respecte vers l'altre per ser un ésser humà on la dignitat és la base d'aquesta estimació. I no diguem amb la sensibilitat dels adolescents i joves. No únicament estimar-los sinó també que se sentin estimats amb gran respecte. I això és treball de la psicoafectivitat tant intra com inter o extrapersonal. La psicologia dinàmica o profunda ens indica que l'amor o la confiança o la fe en allò que fas són les emocions bàsiques per al creixement de tot ésser humà des de la seva naixença o àdhuc des de la seva concepció al llarg de tota la seva vida.

El segon terme RELIGIONE, certament no per religió en tant que sistema de creences. Terme que en certs cercles de joves queda rebutjat. El traduiria per ESPIRITUALITAT o INTERIORITAT. La recerca d'aquesta dimensió de la qualitat profunda humana, interioritat. Aquesta recerca de la pròpia ipseïtat o mateixitat que és divina més que d'identitat o imitació. Una sofialogia més que una teologia. Dependrà dels àmbits pedagògics. La Saviesa de tota Tradició de Religiositat que no de religió, indica camins, mitjans per tal que cadascú/na faci el seu propi camí que ningú pot fer en lloc seu. Certament, que de forma expressa en el SP és el caminar de Jesús, expressant un Déu Pare, Amorós i Raonable, que no té res a veure amb el déu sàdic, legalista, justicier. No imitant a Jesús ni identificant-se amb ell en el que va fer, dir i pensar, sinó amb l'Esperit que el va guiar, el qual s'adapta al nou paradigma i en crea de noves formes, de dir, pensar i fer. Aquesta és la gran qualitat pregonada humana que tot ésser humà per ser-ho és amb Ell i ell ho és. I el caminar és poder-ne ser conscient per tal d'explicitar-ho.

El tercer terme RAGIONE continua sent molt ben compresa: LA RAONABILITAT. I més en una societat on el pensament personal creatiu, original, personal és afogat, asfixiat, tecnològic, pervertit. És el gran ATREVEIX-TE A PENSAR PER TU MATEIX o l'apoteigma de Delfos: CONEIX-TE A TU MATEIX. I per això cal la raó, la intel·ligència, la intuïció. I més en un món que intenta i desitja ser democràtic.

Aquests són els tres requisits existencials per poder aplicar el SP. Prevenir i no condemnar. Prevenir i no reprimir. Prevenir i no enxampar. Prevenir i no improvisar. Prevenir i no enganyar. El SP no educar a la infància, a l'adolescència i al jovent per a sortir al món portant una raqueta de tennis, pantalons curts i samarreta de marca junt amb unes bones bambes per "al" món, sinó educar per a "un" món on moltíssimes institucions (persones identificades amb elles) viuen competitivitat, egolatria, narcisisme, autisme i d'altres patologies, perversitats o altres axiologies on l'ésser humà no és la base, sinó un recurs. El SP genera dinàmicament una axiologia constructiva, bons recursos personals per no confondre amb el departament de RRHH com una eina o estri o instrument més sinó humans amb recursos i capital. I sobre tot, les persones que viuen i fan el SP intenten ser coherents amb si mateixos. Recordant

com sempre que les paraules mouen, però els exemples arrosseguen: UN EDUCADOR AFABLE, ESPIRITUAL I RAONABLE.